

УДК 657.47

Бірюк О. Г., кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку, контролю та оподаткування агробізнесу, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», м. Київ, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ ВИНОГРАДАРСТВА

Мета статті полягає у дослідженні, критичній оцінці теоретичних положень, діючої практики та нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства. Аналізуючи, систематизуючи і узагальнюючи наукові праці вчених щодо документального забезпечення виробництва продукції виноградарства було обґрунтовано розробку первинних документів з обліку витрат на виробництво продукції виноградарства, зокрема з обліку витрат праці тимчасових (сезонних) працівників, а також спеціалізованих форм документів для оприбуткування продукції, одержаної від урожаю (Щоденнику надходження продукції виноградарства для виноградарських господарств) та систему документів щодо оприбуткування винограду на переробних підприємствах (Накладної на відправлення винограду на переробку або заготівельний пункт, Реєстру супровідних накладних, Приймальної квитанції на заготівлю винограду). Надані пропозиції щодо інформаційного забезпечення виробництва продукції виноградарства суттєво підвищать рівень організації документального забезпечення їх обліку для потреб управління на спеціалізованих виноградарських підприємствах.

Ключові слова: облік, виробництво, витрати, первинні документи, продукція виноградарства.

Бірюк Е. Г., кандидат экономических наук, доцент, профессор кафедры учета, контроля и налогообложения агробизнеса, Государственное высшее образовательное учреждение «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана», г. Киев, Украина

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ПРОИЗВОДСТВОМ ПРОДУКЦИИ ВИНОГРАДАРСТВА

Цель статьи заключается в исследовании, критической оценке теоретических положений, действующей практики и нормативно-правового регулирования информационного обеспечения управления производством продукции виноградарства. Анализируя, систематизируя и обобщая научные труды ученых относительно документального обеспечения производства продукции виноградарства было обоснованно разработку первичных документов по учету затрат на производство продукции виноградарства, в частности по учету затрат труда временных (сезонных) работников, а также специализированных форм документов для оприходования продукции, полученной от урожая (Дневник поступления продукции виноградарства для виноградарских хозяйств) и систему документов относительно оприходования винограда на перерабатывающих предприятиях (Накладной на отправку винограда на переработку или заготовительный пункт, Реестр сопроводительных накладных, Приемной квитанции на заготовку винограда).

Предоставленные предложения относительно информационного обеспечения производства продукции виноградарства существенно повысят уровень организации документального обеспечения их учета для нужд управления на специализированных виноградарских предприятиях.

Ключевые слова: *учет, производство, расходы, первичные документы, продукция виноградарства.*

Biryuk E., Candidate of Economic Sciences, associate professor, professor of the Department of Accounting, Control and Taxation of Agribusiness, State Higher Educational Establishment "Vadym Hetman Kyiv National Economic University", Kyiv, Ukraine

INFORMATION SUPPORT FOR PRODUCTION MANAGEMENT OF VINEYARD PRODUCTION

The purpose of the article is to study, critically evaluate the theoretical provisions, the current practice and the regulatory legal regulation of information management for the production of winegrowing products. Analyzing, systematizing and summarizing the scientific works of scientists regarding documentary provision of production of viticulture, it was justified to develop primary documents for the recording of costs for the production of viticulture, in particular the accounting of labor costs of temporary (seasonal) workers, as well as specialized forms of documents for posting goods received from Harvest (the Diary of receipt of production of viticulture for viticulture farms) and a system of documents regarding the entry of wine Hell in processing plants (Surface to send grapes for processing or procurement item Register accompanying invoices, receipts at the Admissions grape harvesting). Provided suggestions for information support for the production of viticulture products will significantly increase the level of organization of documentary support for their accounting for management needs at specialized wine-growing enterprises.

Key words: *accounting, production, expenses, primary documents, viticulture products.*

JEL Classification: *D 20; F 14; J 43*

Постановка проблеми. Виноградарство є однією із пріоритетних галузей агропромислового комплексу південної України. Економічні перетворення які відбуваються в країні негативно впливають на обсяг виробництва столових сортів винограду, який споживають у свіжому вигляді. Провідним напрямком виноградарства в Україні є вирощування технічних сортів винограду, частка яких перевищує понад 80% загальних насаджень, і ягоди яких використовують для промислової переробки.

Підвищення ефективності виробництва продукції виноградарства залежить від прийняття своєчасних та обґрунтованих управлінських рішень. В сучасних умовах господарювання виноградарські господарства відчувають все більшу потребу у всебічній інформації про господарські процеси, що пов'язані із особливостями

виробництва продукції виноградарства. Цим пояснюється необхідність створення системи управлінської інформації, яка основана на даних, які отримують в процесі обліку, зокрема через систему документального забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених дозволило дійти висновку, що загальні питання щодо документального забезпечення витрат виробництва і виходу продукції виноградарства досліджується великою кількістю науковців. Так, Р. З. Алієва [1] досліджувала питання щодо документального оформлення витрат на оплату праці в умовах підряду; С. Я. Дементьєва [2], І. В. Мельниченко [3] – щодо залежності стадій переробки винограду;

Н. В. Потриваєва [4] – щодо документального оформлення етапів біологічного циклу виноградарства; Р. Рябенко [5] – документального оформлення оприбуткування урожаю від незрілих насаджень; Л. Тодорова [6] – документального оформлення витрат на виробництво продукції виноградарства згідно чинного законодавства. Проте оприлюднені вищезазначеними науковцями результати досліджень носять загальний характер, які побудовані на загальноприйнятих положеннях, що передбачені у діючому законодавстві з обліку витрат виробництва і виходу сільськогосподарської продукції. Документальне оформлення виходу продукції виноградарства з урахуванням якості одержаної продукції та напрямків її подальшого використання досліджувала О. Г. Замета [7], проте результати цього дослідження не мали публічного оприлюднення.

Мета статті. Управління виробництвом продукції виноградарства, враховуючи технологічні особливості вирощування виноградної культури недостатньо досліджені і висвітлені в економічній літературі. Враховуючи це, *метою дослідження* є вивчення, критична оцінка теоретичних положень, діючої практики та нормативно-правового регулювання інформаційного забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства.

Для досягнення поставленої мети в процесі дослідження були поставлені такі *завдання*: дослідити систему інформаційного забезпечення витрат на виробництво продукції виноградарства згідно чинного законодавства України та надати пропозиції щодо його удосконалення відповідно до потреб управління, враховуючи технологічні особливості вирощування виноградної культури; проаналізувати систему інформаційного забезпечення виходу продукції виноградарства згідно чинного законодавства та надати пропозиції щодо її удосконалення відповідно до потреб управління, враховуючи сучасні умови

господарювання виноградарських господарств.

Виклад основного матеріалу дослідження. В результаті здійснених досліджень щодо інформаційного забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства були отримані наступні результати.

Технологічний процес виробництва продукції виноградарства передбачає такі види робіт: *на стадії догляду за виноградником* – формування та обрізка (обломка) виноградних кущів, поточний ремонт шпалери, боронування міжрядь, боротьба із шкідниками та хворобами; *на стадії збору урожаю* – збір урожаю механізованим та ручним способом. Кожний технологічний процес вирощування виноградної культури передбачає витрати живої праці, предметів праці та засобів праці, тому інформаційне забезпечення про витрати виробництва і вихід продукції виноградарства історично розглядають у розрізі груп з обліку витрат праці, витрат предметів праці, витрат засобів праці, інших витрат і виходу продукції.

В результаті дослідження було встановлено, що в загальній структурі витрат на виробництво продукції виноградарства значну частку займають витрати на оплату праці, що характеризується високою трудомісткістю галузі виноградарства. Документи з обліку витрат праці відображають здійснені трудові витрати на виконання конкретних робіт з виробництва продукції виноградарства і нараховану за це оплату. На практиці підприємства які вирощують продукцію виноградарства оплату праці здійснюють відповідно до колективного договору.

Згідно чинного законодавства виноградарські підприємства для обліку витрат праці можуть використовувати типові або спеціалізовані первинні документи, а також розробляти первинні документи самостійно. До спеціалізованих первинних документів з обліку витрат на оплату праці відносять: Табелі обліку робочого часу

(ф.№64) [9], Книжка бригадира з обліку праці і виконаних робіт (ф.№65) [8], Обліковий листок праці і виконаних робіт (ф.№66 і ф.№66а) [9], Обліковий лист тракториста-машиніста (ф.№67б) [9] та Дорожній лист трактора (ф.№68) [9]. Проте, спеціалізовані первинні документи з обліку витрат праці були затверджені ще наказами Мінсільгосппроду СРСР у 70-ті роки [8; 9].

В практичній діяльності виноградарських господарств значного поширення набуло застосування праці тимчасових (сезонних) працівників, необхідність залучення яких до збирання урожаю пов'язана з обмеженням строком і низьким рівнем механізації процесу збирання урожаю. Оплату праці таким працівникам здійснюють шляхом нарахування оплати праці за фактично виконаний обсяг робіт та видачі її або в грошовому вимірі, або продукцією. Р. З. Алієва при дослідженні питання щодо документального оформлення витрат на оплату праці сезонним працівникам піднімала питання щодо удосконалення обліку таких витрат шляхом зміни де яких реквізитів в «Обліковому листку праці і виконаних робіт» [1]. Враховуючи, що законодавством України не регламентовано документальне забезпечення обліку нарахування оплати праці тимчасовим (сезонним) працівникам, підприємство має право самостійно розробити такий документ, наприклад Відомість розрахунку з тимчасовими робітниками на збір урожаю винограду, про що вважаємо за доцільним відобразити в наказі про облікову політику підприємства, а зразок форми розробленого документа винести в додатки до наказу.

Документи з обліку предметів праці підтверджують списання у виноградарстві різних матеріальних цінностей. Технологічним процесом виробництва продукції виноградарства передбачено здійснювати догляд за виноградником шляхом захисту їх від шкідників та хвороб. Витрачання у виноградарстві добрив, засобів захисту рослин, які передбачені технологічним процесом буде впливати на документальне

оформлення таких витрат в обліку. Проте, чинним законодавством списання зазначених витрат врегульовано Методичними рекомендаціями щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах [10]. Так, списання добрив, отрутохімікатів здійснюють на підставі Акту про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин (ф. №ВЗСГ-3) [10], списання дрібного інвентарю та швидкозношуваних предметів – на підставі Акту на списання виробничого та господарського інвентаря (ф. №ВЗСГ-5) [10].

Алієва Р. З. зазначає, що використання зазначених документів в умовах підрядного способу виробництва продукції виноградарства має ряд недоліків організаційного характеру. При цьому пропонується списувати матеріальні цінності на підставі тільки накладних, тобто акцентується увага на необов'язковості складання вищезазначених актів, що призведе до спрощення первинного обліку, яке підтверджується скороченням обсягу облікових робіт і підвищенням достовірності обліково-аналітичної інформації [1]. Запропонована організація документального оформлення списання матеріальних цінностей на виробництво призведе тільки до скорочення обсягу виконаних робіт. Враховуючи, що накладна є первинним документом який підтверджує факт відпуску матеріальних цінностей, а акт – використання отриманих матеріальних цінностей саме на виробництво, який складає комісія чим підтверджується фактичне витрачання матеріалів, вважаємо запропонований науковцем підхід щодо удосконалення організації документообігу з обліку матеріальних цінностей не обґрунтованим в частині підвищення достовірності обліково-аналітичної інформації, оскільки отримання матеріальних цінностей не означає їх використання і списання на виробництво.

Документи з обліку використання засобів праці підтверджують витрачання у виноградарстві робіт і послуг власних допоміжних виробництв, які забезпечують виробничі потреби та послуги виробничого характеру, наданих сторонніми підприємствами, включаючи послуги надані водогосподарськими організаціями. Документальне оформлення використання засобів праці в виноградарських підприємствах здійснюється за загальноприйнятою методикою для сільськогосподарських підприємств. Проте, характерною особливістю виноградарства є те, що багаторічні насадження в процесі експлуатації (у віці плодоношення) (довгострокові біологічні активи облік яких здійснюється за первісною вартістю) переносять свою вартість на вирощену продукцію шляхом нарахування амортизації. Суми нарахованої амортизації експлуатаційних виноградників щомісяця прямо відносять на відповідні об'єкти обліку витрат у виноградарстві. Нарахування амортизації за такими об'єктами обліку доцільно здійснювати у Відомості розподілу нарахованих амортизаційних відрахувань, форму якої підприємство може розробити самостійно, враховуючи особливості діяльності підприємства та зазначити про це в наказі про облікову політику підприємства.

Документи з обліку виходу продукції підтверджують надходження продукції з поля. Законодавством передбачено, що виноградарські господарства для оприбуткування винограду можуть використовувати Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (ф. №81 с.-г.) [8], який ведуть бригадири за закріпленими за бригадою площами виноградних насаджень. На виноградниках при зборі винограду немає можливості негайно зважити продукцію, тому для визначення маси зібраного урожаю в полі використовують заздалегідь вимірювальну тару певної місткості та маси. В кінці дня бригадир підраховує кількість прийнятої продукції і виводить підсумки за день.

Враховуючи недосконалість Щоденника (ф. №81 с.-г.) [8], в якому не передбачено здійснювати контроль за якістю продукції та її втратами у сільськогосподарському виробництві для потреб управління, у деяких спеціалізованих виноградарських господарствах для обліку надходження продукції виноградарства використовують Щоденник надходження продукції садівництва (ф. №84 с.-г.) [8]. Проте, як показали дослідження, різниця яка існує між показниками якості продукції одержаної від садівництва та виноградарства, робить форму Щоденника №84 с.-г. [8] незручною для використання при оприбуткуванні продукції виноградарства.

Вищезгадані первинні документи з обліку оприбуткування сільськогосподарської продукції були затверджені ще наказами Мінсільгосппроду СРСР у 70-ті роки [8]. Бланків цих документів, як правило, не має у вільному продажу, а більшість сучасних молодих бухгалтерів не знає, який вони повинні мати вигляд. Тому на практиці при оприбуткуванні винограду з поля часто використовують документацію за довільною формою, що не суперечить вимогам чинного законодавства України.

Сучасне виноградарство спрямовано на вирощування технічних сортів винограду. Використання винограду головним чином для промислової переробки вимагає одержання додаткової інформації про якісні показники продукції, забезпечення якої покладено на первинні документи. Одним із шляхів вирішення даного питання є використання розробленої форми первинного документа, зокрема Щоденника надходження продукції виноградарства для виноградарських господарств (рис. 1), в якому передбачається облік якості одержаної продукції здійснювати з урахуванням таких показників як стандартна або нестандартна продукція, цукристість, частка роздавлених та гнилих ягід, про що рекомендуємо зазначити в наказі про облікову політику підприємства.

Рік	Місяць	Число	Назва господарства	Щоденник надходження продукції виноградарства			Відділення	Бригада	Одержувач	Відправник							
Від кого прийнято		Виноград столовий –			Виноград технічний			Виноградні живці -									
№ ділянки		всього		стандартний	нестандартний	Маса, кг			Якість, %			всього		стандартні	нестандартні	Підпис особи, що здав продукцію	
		маса, кг	кількість ящиків			брутто	тара	нето	цукристість	хворі ягоди	роздавлені ягоди	тис. шт.	пучків				
Всього																	

Ціна

Сума

Маса всього

Шифр синтетичного і аналітичного рахунку

Бригадир _____ Приймальник _____ -

Керуючий відділенням _____

Рисунок 1 – Запропонована форма первинного документу «Щоденник надходження продукції виноградарства»

Джерело: авторська розробка

Назва господарства _____

Відділення _____

Ділянка № _____ Бригада № _____

Прізвище бригадира _____

**Накладна № __ на відправлення винограду
на переробку і заготівельний пункт (виноробний завод, заготівельний пункт)**
“ _____ ” _____ 20 ____ р.

Через _____ автомашина № _____

Назва винограду _____ Сорт _____

Кількість місць	Вага, кг		Цукристість винограду, %			Якість, %			Напрям винограду, кг			Розрахунок, грн., коп.				
	брутто	тара	на шампанські вина	на марочні вина	на ординарні вина	наявність роздавлених ягід	наявність хворих та зіпсованих ягід	наявність домішок інших сортів	на шампанські вина	на марочні вина	на ординарні вина	ціна	надбавка за якість	знижка за якість	ціна з урахуванням надбавки та знижки	сума

Відправив (здав) _____

Прийняв _____

Рисунок 2 – Запропонована форма первинного документу «Накладна на відправлення винограду на переробку і заготівельний пункт (виноробний завод, заготівельний пункт)»

Джерело: авторська розробка

Відправлення продукції з поля на зберігання та пункти переробки оформлюють Накладною (внутрігосподарського призначення) (ф. №ВЗСГ-8) [10], яку випишує приймальник урожаю з оформленням передачі продукції за встановленим порядком. Ця форма накладної має загальний вигляд та не враховує галузеві особливості діяльності спеціалізованих виноградарських господарств.

Враховуючи рекомендаційний характер використання даної форми, вважаємо, що спеціалізованим виноградарським підприємствам доцільно розробили спеціалізований первинний документ на відправку продукції з поля, зокрема Накладну на відправлення винограду на переробку і заготівельний пункт (рис. 2).

В полі бригадир заповнює накладну у двох примірниках за відповідними реквізитами. На виноробному заводі виноград приймає вагар. Зважування та відбір проб для аналізу якості винограду на спеціальному обладнанні виконують у присутності представника бригади.

В результаті дослідження діючої практики діяльності спеціалізованих виноградарських підприємств, було встановлено, що для потреб управління актуальний характер має інформація як про організацію обліку руху винограду в процесі його заготівлення та промислової переробки за направленням його використання (яка впливає на встановлення цін на реалізований виноград), так і про відповідальність спеціалістів за прийняття технологічних рішень при направленні сировини на виготовлення того чи іншого виду виноробної продукції. Тому, пропонуємо в розробленій спеціалізованій Накладній на відправлення винограду на переробку і заготівельний пункт, обов'язково передбачати відображення інформації про вид промислової продукції, підпис відповідального за розвантаження, використання прийнятого винограду за його призначенням (марочне, ординарне, шампанське). Інформацію щодо використання підприємством розробленої спеціалізованої Накладної доцільно зазначити в наказі про облікову політику підприємства.

Назва господарства _____ Відділення _____
 Ділянка № _____ Бригада № _____ Прізвище бригадира _____

Реєстр супровідних накладних на виноград
 “ _____ ” _____ 20__ р.

№ з/п	№ сорту	№ бригади	Напрямок винограду (на виробництво виноматеріалів), кг			Показники якості, %				цукроодиноць	Розрахунок				
			на шампанські вина	на марочні вина	на ординарні вина	цукристість	наявність роздавлених ягід	наявність хворих та зіпсованих	наявність домішок		ціна	надбавка за якість	знижка за якість	ціна з урахуванням надбавки та знижки	сума
1															
2															
і т.д.															
	Всього														

Начальник цеху переробки _____ Бухгалтер _____

Рисунок 3 – Запропонована форма первинного документа «Реєстр супровідних накладних на виноград»

Джерело: авторська розробка

Дані накладних на відправлення винограду на переробку і заготівельний пункт рекомендуємо заносити до Реєстру супровідних накладних (рис. 3), який доцільно складати щодня. Офіційно затвердженої документальної форми Реєстру не має, тому виноградарські підприємства мають право розробити його самостійно, що є елементом його облікової політики.

Назва господарства « _____ »
Прийнято від _____

Реєстр складають окремо на кожного здавача за кожен день, який служить підставою для виписки Приймальної квитанції на закупівлю винограду (рис. 4). Офіційно затвердженої документальної форми Приймальної квитанції на закупівлю винограду не має, тому виноградарські підприємства мають право розробити його самостійно.

**Приймальна квитанція № _____
на закупівлю винограду**

Відділення _____
Бригада _____

“ _____ ” _____ 20__ р.

Товарно-транспортна накладна (№, дата) _____

Сорт винограду	Номенклатурний номер	Вага нето, кг	Якість, %				цукроодиниць	Розрахунок, грн.. коп.					
			цукристість	наявність роздавлених ягід	наявність хворих та зіпсованих ягід	наявність домішок інших сортів		ціна	надбавка за якість	знижка за якість	ціна з урахуванням надбавки та знижки	сума	
Всього				*	*	*	*	*	*	*			

Маса нето _____

Здав _____

Прийняв _____

Рисунок 4 – Запропонована форма первинного документа «Приймальна квитанція на закупівлю винограду»

Джерело: авторська розробка

Для одержання необхідної інформації про якість одержаної продукції форма Приймальної квитанції обов'язково повинна відображати інформацію про наявність цукроодиниць, роздавлених ягід, хворих та зіпсованих ягід та домішку інших сортів. Інформацію щодо використання підприємством розробленої Приймальної квитанції на закупівлю винограду доцільно зазначити в наказі про облікову політику підприємства.

Висновки з проведеного дослідження. Спеціалізовані первинні документи з обліку витрат виробництва для сільськогосподарських підприємств, що затверджені на сучасному етапі розвитку, мають загальний вигляд і рекомендаційний характер, проте їх

застосування в більшості випадків підходить для виноградарства. Проте виноградарські підприємства, згідно чинного законодавства України, мають право розробити первинні документи, які будуть враховувати галузеву особливість, зокрема з обліку витрат праці тимчасових (сезонних) працівників, що є елементом його облікової політики. Виноградарство є специфічною галуззю, яка вимагає спеціалізованих форм документів для оприбуткування продукції, одержаної від урожаю, зокрема Щоденнику надходження продукції виноградарства для виноградарських господарств, та систему документів щодо оприбуткування винограду на переробних підприємствах, зокрема Накладної на відправлення винограду на переробку або

заготівельний пункт, Реєстру супровідних накладних, Приймальної квитанції на заготівлю винограду, що є також елементом його облікової політики.

виноградарства суттєво підвищать рівень організації документального забезпечення їх обліку для потреб управління на спеціалізованих виноградарських підприємствах.

Надані пропозиції щодо інформаційного забезпечення виробництва продукції

Література:

1. Алиева Р. З. Учетное обеспечение затрат и выхода продукции растениеводства в сельскохозяйственных организациях при выполнении работ на условиях подряда [Электронный ресурс] / Р. З. Алиева. – Режим доступа: <http://www.rppe.ru/wp-content/uploads/2010/02/alieva-rz.pdf>
2. Дементьева С. Я. Особенности системы учета и управления затратами в виноградарских предприятиях / С. Я. Дементьева, М. В. Свалов // Таврический научный обозреватель. – 2016. – №10(15). – С. 91–94.
3. Мельниченко І. В. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробництвом продукції виноградарства : автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 / Ілона Володимирівна Мельниченко. – Київ : Б.в., 2010. – 20 с.
4. Потриваєва Н. В. Виноградарство як об'єкт обліку витрат і калькулювання собівартості продукції / Н. В. Потриваєва, Д. О. Кіц // Вісник ХНАУ ім. В. В. Докучаєва. – Серія «Економічні науки». – 2015. – №4. – С. 73–80.
5. Рябенко Р. Облік у садівництві і виноградарстві. Частина друга. Оприбуткування урожаю від незрілих насаджень / Р. Рябенко // Баланс-Агро. – 2014. – №36 (408). – С.25–26.
6. Тодорова Л. Особенности учета затрат по уходу за плодоносящими виноградными насаждениями [Электронный ресурс] / Л. Тодорова. – Режим доступа: http://dSPACE.uasm.md:8080/bitstream/handle/123456789/1983/p-177-180_todorova.pdf?sequence=1&isAllowed=y
7. Замета О. Г. Облік і аналіз витрат виробництва: управлінський аспект (на матеріалах виноградарських господарств Автономної Республіки Крим) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.04 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О. Г. Бірюк. – Київ, 2003. – 19 с.
8. Вказівки щодо заповнення первинних документів, затверджено наказом Міністерства с.-г. СРСР від 23.12.1971 року №269-1.
9. Вказівки щодо заповнення первинних документів, затверджено наказом Міністерства с.-г. СРСР від 24.11.1972 року №269-2.
10. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах, затверджено наказом Міністерства аграрної політики України від 21.12.2007 року №929.

References:

1. Alyeva, R. Z. (2010), "Uchetnoe obespechenye ztrat y vykhodu produktsyy rastenyevodstva v sel'skokhoziajstvennykh orhanyzatsiyakh pry vypolnenyy rabot na uslovyakh podriada", available at: <http://www.rppe.ru/wp-content/uploads/2010/02/alieva-rz.pdf> (Accessed 29 June 2017).
2. Dement'eva, S. Ya. and Svalov, M. V. (2016), "Osobennosty systemy ucheta y upravleniya ztratamy v vynohradarskykh predpriyatiyakh", *Tavrycheskyj nauchnyj obozrevatel*, vol. 10(15), pp. 91–94.
3. Mel'nychenko, I. V. (2010), "Oblikovo-analitychne zabezpechennia upravlinnia vyrobnytstvom produktsii vynohradarstva", Ph.D. Thesis, *Nats. un-t bioresuriv i pryrodokorystuvannia Ukrainy*, Kyiv, Ukraine.
4. Potryvaieva, N. V. and Kits, D. O. (2015), "Vynohradarstvo iak ob'iekt obliku vytrat i kal'kuliuvannia sobivartosti produktsii", *Visnyk KhNAU im. V. V. Dokuchaieva*, vol. 4, pp. 73–80.
5. Riabenko, R. (2014), "Oblik u sadivnytstvi i vynohradarstvi. Chastyna druha. Oprybutkuvannia urozhaiu vid nezrilykh nasadzhen", *Balans-Ahro*, vol. 36 (408), pp. 25–26.
6. Todorova, L. "Osobennosty ucheta ztrat po ukhodu za plodonosiaschymy vynohradnymy nasazhdeniyamy", available at: http://dSPACE.uasm.md:8080/bitstream/handle/123456789/1983/p-177-180_todorova.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Accessed 29 June 2017).
7. Zameta, O. H. (2003), "Oblik i analiz vytrat vyrobnytstva: upravlins'kyj aspekt (na materialakh vynohradars'kykh gospodarstv Avtonomnoi Respubliky Krym)", Ph.D. Thesis, *Kyevskiy natsyonal'nyj ekonomichnyj universyte*, Kyiv, Ukraine.
8. Ministerstva s.-h. SRSR (1971), "Vkazivky schodo zapovnennia pervynnykh dokumentiv"
9. Ministerstva s.-h. SRSR (1972), "Vkazivky schodo zapovnennia pervynnykh dokumentiv"
10. Ministerstva ahrarnoi polityky Ukrainy (2007), "Metodychni rekomendatsii schodo zastosuvannia spetsializovanykh form pervynnykh dokumentiv z obliku vyrobnychykh zapasiv v sil'skohospodars'kykh pidpriemstvakh".